

Bokhandlerforeningen Årsmelding 2024

BOKHANDLER-
FORENINGEN

Innhold

Bokhandleråret 2024	3
Bokhandelens betydning	4
Om Bokhandlerforeningen.....	5
Generalforsamling og styre.....	6
Medlemmer	8
Politikk og rammebetingelser.....	9
Bokloven trådte i kraft.....	10
Høringer, innspill og politisk kontakt	11
Leselyststrategien	13
Arrangementer	14
Kommunikasjon og samarbeid	16
Tall og analyse	17
Litteraturabonnement	21
Leserundersøkelsen.....	22
Boklista og bestselgere 2024.....	24
Litterære priser og stipend.....	25
Mammutsalget.....	28
Fagskolen for bokbransjen	29
Merkur Bok.....	30
EIBF.....	31
Utvalg 2024.....	32

Bokhandleråret 2024

Bokloven trådte i kraft, leselest- strategien ble lansert og Høyre foreslo igjen moms på bøker.

Bokloven trådte i kraft

Den 1. januar 2024 trådte den nye bokloven i kraft, med fastpris på nye bøker i 12 måneder, inkludert fag- og lærebøker. Bokhandlerforeningen mener loven er et viktig virkemiddel for å sikre litterær bredde og tilgjengelighet. Boklovens § 12 om avanseregulering trådte *ikke* i kraft sammen med resten av bokloven. Kultur- og likestillingsdepartementet har fått utarbeidet en rapport av Vista Analyse som utreder hvordan forskriften til denne paragrafen kan og bør utformes. Rapporten ble publisert i juli 2024 og gjør det tydelig hvorfor man skal være svært forsiktig med å innføre inngripende avansereguleringer i bokbransjen. Rapporten skal på høring i 2025.

Merverdiavgiftsfritak på bøker er like nødvendig som før

I sitt alternative statsbudsjett for 2025 (november 2024) foreslo Høyre for tredje år på rad å innføre merverdiavgift på bøker. Bokhandlerforeningen mener dette ville vært svært uheldig, og har – sammen med en samlet bokbransje – arbeidet for å synliggjøre hvorfor momsfritaket på bøker er avgjørende for å bevare det norske språket og beskytte det frie ord.

Fritak for merverdiavgift på bøker er en forutsetning for et mangfoldig bokmarked der hele befolkningen har mulighet til å kjøpe og lese bøker. Samspillet mellom de litteratur- og språkpolitiske virkemidlene som fastpris, innkjøpsordninger og momsfritak har i flere tiår bidratt til en vellykket norsk litteraturpolitikk. I et lite språksamfunn som Norge, hvor språket er under press, er det spesielt viktig å sikre en rik litteratur på morsmålet vårt. Språkpolitisk er det få tiltak som er mer treffsikre enn et som favner all publisert litteratur, i stedet for å ha systemer som siler ut bare noen utgivelser (som for eksempel innkjøpsordningene).

Rapportering av tall

I 2024 ble det solgt til sammen 7,4 millioner bøker i bokhandelen, noe som betyr en svak nedgang på 1 prosent fra 2023. Samtidig økte antall solgte titler (ISBN) med 2 prosent, og til sammen ble det solgt 50 000 ulike bøker i bokhandelen. De 100 mest solgte bøkene sto for kun 16 prosent av totalsalget.

Bokhandlerforeningen har et uttalt mål om å være en aktiv kunnskapsleverandør. I 2024 har foreningen arbeidet med å endre måten vi jobber med å hente inn, bearbeide og rapportere tall. Dette gjør at vi i fremtiden vil kunne levere bedre og raskere analyser av trender innenfor boksalg.

Antall bokhandler

Bokhandelen fortsetter å være en viktig arena for litteraturformidling og en sentral del av lokalsamfunnet. Samtidig er det krevende å drive bokhandel, og mange bokhandler drives med svært små marginer. Ved utgangen av 2024 hadde Bokhandlerforeningen 462 medlemmer. Dette er 11 færre enn ved årets start. Likevel har Norge fremdeles svært god bokhandlerdekning, og 88 prosent av befolkningen bor i en kommune med minst én bokhandel.

Lesing og leselest

Regjeringen lanserte i 2024 leseleststrategien *Sammen om lesing*, med mål om å styrke leseglede og leseferdigheter i befolkningen. En samlet bokbransje uttrykte bekymring for at strategien er lite målrettet, og at det er satt av for lite midler til å gjennomføre tiltakene. Sammen med andre bransjeorganisasjoner skrev Bokhandlerforeningen under på kronikken «Leseleststrategi uten mål og midler» og fulgte opp med arrangementet *Leseleststrategi?* under Arendalsuka 2024.

Bekymring for økt skjermbruk, særlig hos unge, har vært et gjennomgående tema i 2024. Under debatten *Bokhandelens viktige rolle i demokratiet* på Arendalsuka (i regi av Norli og Bokhandlerforeningen), var samtlige ungdomspolitikere skeptiske til skjermbruk i undervisningen, og uttrykte ønske om å gå tilbake til mer papirbøker i skolen.

Leserundersøkelsen 2024 og PIAAC 2

Leserundersøkelsen gjennomføres annethvert år på oppdrag fra Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen. Leserundersøkelsen 2024 viste at andelen av befolkningen som leser bøker (80 prosent) er stabil, men at vi leser noe færre bøker enn før. Mens 33 prosent av respondentene oppga at de hadde lånt bøker på biblioteket foregående år, sa 64 prosent at de hadde kjøpt bøker. Hele 85 prosent oppga at de hadde besøkt en bokhandel. Videre ble 8 av 10 bokkjøp gjort i norske bokhandler.

I desember kom den internasjonale Leserundersøkelsen PIAAC 2. Undersøkelsen viser at Norge fortsatt ligger høyt på leseferdigheter sammenlignet med andre OECD-land.

Anne Schiøtz, direktør

Bokhandelens betydning

Bokhandelen når ut til aller flest personer og er avgjørende for å tiltrekke, engasjere og rekruttere lesere.

Bokhandelen gir perspektiv og kunnskap

Bøker er viktige i et samfunn – viktigere enn noen gang. De trener leseferdigheter, gir leseglede, perspektiver, forståelse og identitet, og styrker ytringsfrihet og mangfold. Evnen til å lese og skrive er avgjørende for utdanning, språk, kritisk tenkning og muligheten til å delta i samfunnet. En lesende befolkning er en forutsetning for et velfungerende demokrati. Dårlige leseferdigheter øker samtidig risikoen for utenforskap, arbeidsledighet og helseplager.

Derfor er det helt vesentlig at vi fortsetter å være et lesende folk med god tilgang på bøker på vårt eget språk. Her spiller bokhandelen en avgjørende rolle i å samle og tilby et bredt spekter av bøker av, for og om alle, til folk over hele landet.

Bokhandelen gjør bøker tilgjengelige der folk er - og over hele landet

Bokhandelens unike egenskap og store styrke er at den viser frem et stort utvalg av forskjellige bøker der folk ferdes; i handlegata, på kjøpesenteret og på nett. De gjør bøkene tilgjengelig for alle. Det er både bokbransjen og lesere tjent med. Bøker må rett og slett vies mye oppmerksomhet og plass for at folk skal huske å lese dem. Ingen digitale tilbud har klart å erstatte dette alene. Derfor trenger vi både fysiske bokhandler og bokhandler på nett. Samspillet mellom disse har gitt helt nye muligheter for å synliggjøre og selge litteratur.

Samtidig fortsetter den fysiske bokhandelen å fungere som en kulturell møteplass i lokalsamfunnet, gjennom forfattermøter, lesesirkler og aktiv rekruttering av lesere. Bokhandelen er et sted hvor folk kan utforske, oppdage og snakke om bøker. Der jobber ansatte med stor faglig kompetanse, som veileder leserne til å finne akkurat den boka som passer for dem. Bokhandlerne kjenner sine kunder godt og har et unikt utsiktspunkt til hvilke litterære trender som rører seg i samfunnet til enhver tid.

Bokhandelen er den kanalen som når ut til aller flest lesere

Leserundersøkelsen 2024 viser at bokhandelen er den aktøren som når ut til klart flest lesere. Hele 85 prosent av befolkningen oppga at de hadde besøkt en bokhandel det siste året, og det er nær dobbelt så mange som kjøper (64 prosent) enn som låner (33 prosent) bøker i løpet av et år. 53 prosent av bøkene vi leser er kjøpt i bokhandel, og 8 av 10 bokkjøp skjer der. Bokhandelen spiller en nøkkelrolle i å gjøre litteraturen tilgjengelig for folk flest – i de formatene og kanalene leserne selv ønsker.

Norges litterære infrastruktur er bygget på en god balanse mellom gratis tilgang til bøker i bibliotek og gode kommersielle tjenester. Dette samspillet er det vesentlig å ivareta også i fremtiden.

Evne og vilje til innovasjon

For å opprettholde det litteraturpolitiske målet om god tilgjengelighet til litteratur, og samtidig styrke boka i konkurransen med andre tjenester, er vi helt avhengige av bokhandler som har økonomiske muskler til å gjøre betydelige investeringer både i butikkopplevelse, infrastruktur og digitale tjenester. I en tid hvor boka og litteraturen møter større konkurranse enn noen gang, er det av stor betydning at vi klarer å løfte frem bøkene i havet av tilgjengelige underholdningstilbud.

Det er stadig flere som orienterer seg på nett før de handler. Den økende bredden i boksalg skyldes i stor grad bokhandlernes nye forretningsmodeller, som skaper et samspill mellom den fysiske butikken og netthandelen. Bokhandlernes markedsføring av bøker både på nett og i fysiske butikker styrker bokas evne til å konkurrere med andre tjenester og produkter. God lagerstyring og digitale tjenester som netthandel og «Klikk og hent», bidrar til at en bokkjøper i Kristiansand enkelt kan få kjøpt en bok som kun finnes i ett eksemplar i en bokhandel i Alta. Muligheten for å bruke den fysiske butikken som lager for nettbutikken, bidrar til å øke bredden i boktilbudet i den fysiske butikken. Salgstallene tyder på at nordmenn har varierte lesevaner, og setter pris på bredde og mangfold.

Bokhandelen er en uerstattelig møteplass mellom boka og leseren

Bokhandelen er avgjørende for å formidle bredden i norsk litteratur, og er et sted der både drevne og nye lesere kan finne bøkene som passer for dem. Men marginene i bokhandelen er presset. For å innfri kundenes forventninger til et godt utvalg og en god handleopplevelse, trenger vi lønnsomme bokhandler med rom for utvikling. Hvis bokhandelen får dårligere rammebetingelser, vil mange bokhandler måtte legge ned, og da forsvinner også en vesentlig del av boksalg og inntektene til forfattere og forlag. Det viktigste er likevel tilgangen til bøker der folk er. Når vi vet at flertallet av bøkene vi leser, kjøpes i bokhandelen, må vi kunne forvente at færre bokhandler ikke bare vil svekke tilgangen til litteratur, men føre til at vi leser mindre.

Med tanke på den betydningen lesing har for individet, samfunnet og demokratiet, sier det seg at vi ikke har råd til å miste den viktigste møteplassen mellom boka og leseren.

Om Bokhandlerforeningen

Vi arbeider for å styrke bokas plass i samfunnet og sikre bokhandlerne gode rammevilkår som bidrar til at folk i hele landet får tilgang til et mangfold av litteratur.

Formål

Bokhandlerforeningen er interesseorganisasjonen for alle landets bokhandler. Vårt formål er å ivareta bokhandlerne interesser, og vi arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet.

Kjerneområder for Bokhandlerforeningen

- Rammevilkår og avtaleverk.
- Samfunnskontakt (media) og politisk påvirkning.
- Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser (dokumentasjon).
- Bransjeinformasjon og annen medlemservice.

Generalforsamling og styre

Bokhandlerforeningens styre ble valgt på generalforsamlingen 14. juni. Øfv.: Stein Ove Gudmundsrud (ARK), Hans Vigen (Biblioteksentralen). Nfv.: Helén Foss (Fri Bokhandel), Nina Refseth, Lene Røren (EBOK/Akademika), Johan Baklund (Norli) var ikke til stede da bildet ble tatt.

Generalforsamlingen

Totalt var det 9 personer til stede (8 fysisk og 1 digitalt), i tillegg til administrasjonen på 2 personer på generalforsamlingen 14. juni. 4 personer hadde stemmerett og representerte 308 av totalt 460 medlemmer. Korrigert for 10%-regelen utgjorde forsamlingen totalt 66 stemmer, fordelt på henholdsvis 31 stemmer til ARK, 31 til Norli, 2 til Norli Bokhuset, 1 til Biblioteksentralen og 1 til Sagene bokhandel. Alle saker ble enstemmig godkjent. Det kom ikke inn noen saker i tillegg til de ordinære årsmøtesakene.

Bokåret

Styreleder i Bokhandlerforeningen, Hans Antonsen, ønsket de fremmøtte hjertelig velkommen til generalforsamlingen. Innledningsvis oppsummerte han kort Bokhandlerforeningens arbeid det siste året og frem til generalforsamlingen. Styreleder påpekte at Bokhandlerforeningen har blitt styrket gjennom de siste årene. Foreningen er nå godt synlig i bransjen og i kulturlivet, og synspunktene våre blir lyttet til. Styreleder takket også valgkomiteen, styret og administrasjonen for et godt samarbeid i året som har gått.

Takk til avgått styreleder, styremedlem og leder av valgkomiteen

Martin Antonsen har ledet valgkomiteen helt siden 2007, men fratrådte på generalforsamlingen. Han ble hjertelig takket av. Det ble også styremedlem Espen Munkebye og avtroppende styreleder Hans Antonsen. Nestleder Stein-Ove Gudmundsrud takket Hans Antonsen for hans lederskap av styret siden 2018. Han trakk spesielt frem Antonsens politiske kunnskap og evnen til å få styret til å samarbeide godt om å nå strategiske mål.

Hans Antonsen var styreleder i Bokhandlerforeningen 2018-2024.

Styret

På generalforsamlingen 14. juni ble Nina Refseth enstemmig valgt som ny styreleder. Refseth har lang erfaring fra kulturfeltet og brenner for litteraturens rolle i samfunnet.

Nina Refseth, ny styreleder i Bokhandlerforeningen

Styret hadde etter 14. juni 2024 følgende sammensetning:

- **Styreleder:** Nina Refseth (Ekstern)
- **Nestleder:** Stein-Ove Gudmundsrud, ARK
Vara: Maria Cecilie Granli Brekke, ARK
- **Styremedlem:** Hans Vigen, Biblioteksentralen
Vara: Tanja Brodshaug, Biblioteksentralen
- **Styremedlem:** Lene Røren, Akademika
Vara: Atle Eggereide, Akademika
- **Styremedlem:** Johan Baklund, Norli
Vara: Kim-Are Andersen, Norli
- **Styremedlem:** Helén Foss, Fri Bokhandel
Vara: Bente Soldal, Rosendal bokhandel

Valgkomitéen

Valgkomiteen består av Linda Eriksen (ARK) (leder), Åshild Vere Jacobsen (Kulturbokhandelen Farsund, Norli) og Hans Buch-Iversen (Lista bokhandel, Fri Bokhandel).

Styremøter

Styret (DnB-forening og DnB-service) har avholdt åtte styremøter. Direktøren er styrets faste sekretær. Det ble protokollført 53 saker. De viktigste sakene er omtalt i årsmeldingen.

Administrasjonen

Administrasjonen besto i utgangen av 2024 av 3 personer. Arbeidsfordelingen i administrasjonen gjenspeiler de prioriterte aktivitetsområdene for foreningen. Vår kommunikasjonsrådgiver var i foreldrepermisjon til og med 1. august. Mellom januar og juni hadde vi en vikar som jobbet 50% i hennes sted.

I 2024 var det følgende bemanning i Bokhandlerforeningens sekretariat:

Anne Schiøtz	Direktør (100 prosent)
Sidsel Henriksen	Konsulent (100 prosent)
Johanne Torper Solem	Kommunikasjonsrådgiver (100 prosent). I foreldrepermisjon til og med 1. august 2024.
Frøy Lode Wiig	I 50 prosent vikariat fra 6. januar til 23. juni 2024.

Anne Schiøtz, direktør

Sidsel Henriksen, konsulent

Johanne Torper Solem,
kommunikasjonsrådgiver

Finansiering

Bokhandlerforeningen finansieres av medlemmene gjennom en fast medlemskontingent som er lik for alle, og en serviceavgift som består av en fast og en variabel del. I tillegg kommer avsetning til forfatterfondet. Beregningsgrunnlag for den variable serviceavgiften og forfatterfondet er medlemmets bokinnkjøp for bokgruppe 1-9 foregående år.

Medlemmer

De aller fleste av landets bokhandler er medlem i Bokhandlerforeningen. I dag har foreningen 462 medlemmer over hele landet.

Utvikling i medlemsantall siste år

Ved utgangen av 2024 hadde Bokhandlerforeningen 462 medlemmer. Antall bokhandler har holdt seg relativt stabilt de siste ti årene, med en nedgang siden 2022. Likevel har vi fremdeles god bokhandlerdekning i Norge, med cirka én bokhandel per 12 000 innbyggere. (Til sammenligning har Sverige én bokhandel per 47 500 innbyggere.) Vi har bokhandler fra Mandal i sør til Kjøllefjord i nord. 88 prosent av befolkningen bor i en kommune med minst én bokhandel.

Norsk bokhandel står ikke stille, og det skjer hele tiden endringer. I løpet av 2024 ble 15 butikker avviklet, 3 gikk konkurs og 1 ble utmeldt. Åtte nye butikker startet opp, og fem fortsatte driften med nye eiere. Dette utgjør en nedgang på 11 utsalg siden 2023.

Astrid Larssen har drevet bokhandelen Leselysthuset i Rognan i 18 år.

Viktige endringer i 2024: 2024 ble et krevende år for Akademika, bl.a. etter reforhandlinger av leiekontrakter. Akademika hadde 24 medlemmer per 31.12.2024, en nedgang på 18 utsalg siden 2023.

Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge meldte i april om endring for 7 av sine Brage Bok-butikker. De avviklet da sitt samarbeid med Akademika, og inngikk avtale med Norli for 6 av dem. Brage Bok Bø endret navn til

Bø Bok og papir – Bygdas litteraturhus, og meldte seg inn i Fri Bokhandel. Studentsamskipnaden i Østfold inngikk samarbeid med Norli for sine 2 butikker i Fredrikstad og Halden. Akademika avviklet 9 butikker i løpet av 2024, bl.a. på Blindern i Oslo. UiO valgte å inngå samarbeid med Norli, og Norli Akademisk UiO åpnet dørene 06.01.2025. Øvrige campus som ble berørt av nedleggelse var i Sogndal, Bergen, Trondheim og Levanger.

De fleste bokhandler i Norge, både selvstendige bokhandler som Tronsmo bokhandel og bokhandelkjedene ARK og Norli, campusbokhandler som Akademika og rene nettbokhandler som AdLibris og Bokkilden, er medlemmer i Bokhandlerforeningen. Mange av de mindre egeneide bokhandlerne er organisert via Fri Bokhandel. Hos våre medlemmer jobber det over 3000 dyktige fagpersoner som daglig møter og veileder leseren til både kjente og ukjente forfattere.

Kjede/sammenslutning	2020	2021	2022	2023	2024
Akademika*	43	44	44	42	24
Ark	152	155	157	157	157
Fri Bokhandel	57	53	49	46	42
Kjedefri	26	28	31	28	32
Norli*	199	200	202	200	207
Tanum	2	0	0	0	0
Total	479	480	483	473	462

Tabellen viser hvordan antall butikker for de ulike kjedene og de kjedefrie har utviklet seg de siste 5 år. Norli består av 150 heleide bokhandler og 57 bokhandler som er eid lokalt.

Distriktbokhandelen

Både idealister og god kjededrift sikrer tilstedeværelse av bokhandler på små steder der det ellers ikke ville vært lønnsomt å selge bøker i større bredde. 16 % av landets bokhandler ligger i distriktkommuner. Norli har flest bokhandler i distriktene, etterfulgt av Fri Bokhandel. I de aller minste kommunene, med færre enn 5000 innbyggere, finner vi flest Fri Bokhandlere. Det er fordi ARK har bokhandel på Storo at de også kan ha bokhandel i Surnadal. På samme måte bidrar Norli Universitetsgata i prinsippet til å opprettholde bokhandelen på små steder som for eksempel Vadsø og Evje.

Politikk og rammebetingelser.

Gode rammebetingelser for bokhandelen sikrer god tilgjengelighet til bokhandler over hele landet.

Bokloven trådte i kraft. Lovfestet fastpris på nye bøker, avanseregulering fortsatt under utredning.

Historisk boklov trådte i kraft ved årsskiftet

1. januar 2024 trådte bokloven i kraft. Loven innførte lovfestet fastpris på nye bøker i 12 måneder fra utgivelsesdato.

Lovens formål er å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i litteraturen som utgis i Norge, og å sikre at alle i landet har god tilgang til denne litteraturen. Med «tilgang» menes i denne sammenhengen at innbyggerne skal ha god mulighet til å kjøpe bøker i fysisk bokhandel over hele landet og på internett.

Utredning av avanseregulering

Boklovens § 12 om avanseregulering trådte ikke i kraft sammen med resten av loven. Kultur- og likestillingsdepartementet fikk i oppgave å utrede hvordan forskriften til denne paragrafen kan og bør utformes. Departementet fikk utarbeidet en rapport fra Vista Analyse, publisert i juli 2024, som vurderer ulike modeller for regulering av innkjøpsrabattene i bokbransjen. Rapporten peker på at bokbransjen er svært sammensatt, og at en regulering av innkjøpsrabattene kan få utilsiktede konsekvenser, særlig for små forlag og bokhandler.

I september 2024 deltok Bokhandlerforeningen på et møte i Kulturdepartementet om utredningen av avanseregulering. Her møtte vi fagdirektør Astrid Zachariassen, jurist Mia Benedicte Sund Aasli og

rådgiver/jurist Sarika Khan. De to førstnevnte har fulgt boklovsprosessen hele veien. I etterkant av møtet leverte Bokhandlerforeningen et skriftlig innspill, hvor vi understreket at avanseregulering ikke må innføres uten grundig dokumentasjon av behov og konsekvenser. Vi påpekte at bokloven allerede legger klare føringer for å sikre et mangfoldig bokmarked, og at en inngripende regulering av rabatter snarere kan svekke bokhandelen enn styrke den. Rapporten skal på høring i 2025, og Bokhandlerforeningen vil fortsette å følge saken tett for å sikre at bokhandelens perspektiv blir hørt.

Bokhandlerforeningen har gjennom hele boklovsprosessen vært kritiske til avanseregulering og har advart mot potensielle negative konsekvenser. Foreningen har vært tydelig på at en regulering av innkjøpsrabattene kan svekke bokhandelens mulighet til å forhandle betingelser, redusere bokmangfoldet og gjøre det vanskeligere for mindre bokhandler å drive lønnsomt.

Videre utredning av fagbøker

Regjeringen utreder også om fastprisordningen skal gjelde for fagbøker og pensumlitteratur. Per i dag gjelder loven, inkludert fastprisen, også for fagbøker.

Høringer, innspill og politisk kontakt

Bokhandlerforeningens direktør under dialogmøtet om kultursektorens arbeid med klima og miljømessig bærekraft 02.09.2024. Foto: Kulturtanken

Politisk arbeid og høringsinnspill

Bokhandlerforeningen har gjennom året levert flere høringssvar for å sikre gode rammevilkår for bokhandelen og litteraturformidlingen. Vi har deltatt i møter med regjeringen og Stortinget, levert skriftlige høringssvar og vært aktive i debatter om bokloven, offentlige anskaffelser, kulturpolitikk og næringsutvikling. Vi har også spilt inn synspunkter på hvordan en nasjonal leseleststrategi bør utformes, og understreket behovet for å sikre gode vilkår for fagbøker og skolebibliotek. I tillegg har vi engasjert oss i spørsmål om bærekraft, betalingsvilkår i bokbransjen og rammebetingelser for kreative næringer. Gjennom vårt politiske arbeid har vi fulgt opp sentrale saker og bidratt til å synliggjøre bokhandelens rolle i litteratūrosystemet.

Innspillsmøte om leseleststrategi på Stortinget 15.2.2024.

Høringssvar og politiske innspill i 2024

I 2024 leverte Bokhandlerforeningen følgende høringssvar og politiske innspill:

- Høringssvar til ny lov om offentlige anskaffelser (NOU 2023:26)
- Høringssvar til forskrift til ny opplæringslov
- Innspill til SV om leseleststrategien
- Innspill til regjeringens veikart for kreativ næring
- Høringssvar til EU-kommisjonens forslag om maks 30 dagers betalingstid
- Innspill til partiprogram 2025–2029
- Innspill til Kulturdepartementet om klima og bærekraft i kultursektoren
- Innspill til stortingsmelding om bærekraftsarbeidet i Norge
- Innspill til statsbudsjettet 2025

Fra dialogmøtet om kultursektorens arbeid med klima og miljømessig bærekraft. Foto: Kulturtanken

Budsjetthøring på Stortinget. Vi trenger en mer ambisiøs satsing på lesing, og flere departementer må komme på banen.

Bilde fra budsjetthøring hos familie- og kulturkomiteen 18.10.2024

Trenger en mer ambisiøs satsing på lesing

Statsbudsjettet for 2025 ble lagt frem 7. oktober, og Bokhandlerforeningen leverte både skriftlige og muntlige innspill til familie- og kulturkomiteen, kommunal- og forvaltningskomiteen og arbeids- og sosialkomiteen. Foreningen etterlyste en mer ambisiøs satsing på lesing enn det regjeringen foreslo, og understreket at lesing ikke bare er kulturpolitikk – det er avgjørende for inkludering, deltakelse i arbeidslivet og folkehelsen.

Anne Schiøtz
Bokhandlerforeningens direktør under budsjetthøring hos Familie- og Kulturkomiteen.

Våre viktigste innspill til statsbudsjettet var:

- **Leselyststrategien må ha hele befolkningen som målgruppe, ikke bare de under 19 år.** Det er viktig at vi får barn og unge til å lese. Men for å få lesende barn, trenger vi også lesende voksne.
- **Flere departementer må involveres i arbeidet med å få opp lesingen.** Lesing er ikke bare kulturpolitikk. Dårlige leseferdigheter øker risikoen for utenforskap, arbeidsledighet og helseplager. Det er en utfordring som angår oss alle, og som krever samarbeid og kunnskap på tvers av sektorer.
- **Bokhandelen er avgjørende for å øke leselyst.** Bokhandelen er den aktøren som når aller flest lesere i alle aldre. Nesten dobbelt så mange besøker bokhandelen som biblioteket i løpet av et år. Hvis distriktsbokhandelen forsvinner, vil det føre til at færre kjøper og leser bøker.
- **Det må ikke være moms på det frie ord.** Skal vi lykkes med å få flere til å lese, må folk både kunne låne og kjøpe bøker. En styrking av innkjøpsordningene må derfor ikke finansieres av et dårligere tilbud til leseren i bokhandelen. Moms på det frie ord bidrar ikke til økt leselyst!

Leselyststrategien «Sammen om lesing» ble lansert. En samlet bokbransje etterlyste tydeligere mål og midler.

Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery og kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun la frem regjeringens nye leselyststrategi under Norsk Litteraturfestival på Lillehammer.

Lansering av leselyststrategien

I mai 2024 la regjeringen frem den nasjonale leselyststrategien «Sammen om lesing» under Norsk Litteraturfestival på Lillehammer. Målet med strategien er å styrke leseglede og leseferdigheter i befolkningen.

Bokhandlerforeningens direktør Anne Schiøtz sammen med ansatte i Ark bokhandel under lansering.

Innspill og bransjesamarbeid i forkant av lanseringen

Sammen med resten av litteraturfeltet har Bokhandlerforeningen arbeidet for å samle kompetanse og ressurser og levere innspill til strategien.

I februar inviterte SV til et innspillsmøte på Stortinget.

Bokhandlerforeningen deltok og fremhevet viktigheten av at leselyststrategien også må anerkjenne bokhandelens rolle.

En strategi "uten mål og midler"

I etterkant av lanseringen uttrykte en samlet bokbransje bekymring for at strategien er lite målrettet og konkret, og at det er satt av for lite midler. Sammen med andre bransjeorganisasjoner skrev Bokhandlerforeningen under på kronikken «Leselyststrategi uten mål og midler». Oppropet peker på at det er en strategi med gode intensjoner, men med få tiltak, og at den mangler tydelige mål og midler. Strategien får også kritikk for i for liten grad å benytte seg av innspill og ressurser fra litteraturfeltet.

Arrangementer. Arendalsuka

Panelsamtale under Arendalsuka: "Bokhandelens viktige rolle i demokratiet". Fra venstre: Anne Schiøtz (Bokhandlerforeningen), Markus Gotaas (FPU), Ane Breivik (UV), Maria Strand Munkhaug (UH), Najma Ahmed (SU) og Nimrah Ramzan (AUF)

Bokhandlerforeningen skal være en synlig aktør

Bokhandlerforeningen har gjennom året arrangert og vært medarrangør av flere debatter og panelsamtaler. Gjennom arrangementer på blant annet Litteraturfestivalen og Arendalsuka har vi satt søkelys på leselyst, bøker og bokhandelens rolle i samfunnet.

Leselyststrategi og bokhandelens rolle i demokratiet

Under Arendalsuka arrangerte Bokhandlerforeningen, sammen med flere bransjeorganisasjoner, en debatt om regjeringens nye leselyststrategi, «Sammen om lesing». Diskusjonen tok for seg strategiens innhold, bransjens innspill, og hvilke tiltak som trengs for å snu den negative lesetrenden.

Som en oppfølging inviterte Bokhandlerforeningen sammen med Norli ungdomspolitikkerne til panelsamtale. Samtalen dreide seg om hvilke utfordringer lesingen møter i dag, hvilke tiltak som er nødvendig for å styrke lesekulturen, og litteraturens og bokhandelens betydning for demokratiet. Samtlige trakk frem utfordringer knyttet til skjermbruk, og et ønske om å gå mer tilbake til den fysiske boka. Samtidig ble det nevnt at blant annet booktok har bidratt til å gjøre boka «trendy» igjen. Forfatter Maja Lunde, Trine Skei Grande (Forleggerforeningen) og Bokhandlerforeningens direktør Anne Schiøtz deltok også på arrangementet.

Fra arrangementet Bokhandelens viktige rolle i demokratiet under Arendalsuka 2024. På bilde til venstre: Administrerende direktør i Norli, Johan Baklund sammen med en ansatt ved Norli Altı Arendal.

Arrangementer

Panelsamtale: Hvilke bøker selger egentlig i norsk bokhandel? (Fra venstre: Stein Ove Gudmundsrud, administrerende direktør i ARK, Bjørn Vatne, leder for Den norske Forfatterforening, Sarah C.J. Willand, administrerende direktør i Cappelen Damm og Anne Schiøtz, direktør i Bokhandlerforeningen.)

Hvilke bøker selger egentlig i norsk bokhandel?

På en panelsamtale under Norsk Litteraturfestival i Lillehammer, sto bokhandelens rolle i bokøkonomien i sentrum. Bokhandlerforeningens direktør Anne Schiøtz ledet en samtale med representanter fra Cappelen Damm, ARK og Forfatterforeningen om hva som påvirker leservalg, hvilken betydning bestselgere har for bokøkonomien, og hvorfor vi trenger både de smale og de brede utgivelsene. Arrangementet trakk fullt hus.

Pensum – på papir eller skjerm?

I april 2024 arrangerte Bokhandlerforeningen sammen med Khrono, NFFO, Forleggerforeningen og Akademika, en panelsamtale om hvorvidt studenter lærer best med pensum på papir eller skjerm. Utgangspunktet for debatten var en undersøkelse fra Opinion, hvor mer enn 7 av 10 studenter svarte at de lærer best når de leser lange tekster på papir fremfor skjerm.

Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery stilte igjen som pakkehjelp i bokhandelen

I sin tale under utdelingen av Bokhandlerprisen uttrykte Jaffery et juleønske om å få være pakkehjelp i bokhandelen. Den siste fredagen før jul – en av årets travleste dager – holdt hun ordet og stilte som hjelp ved ARK Egertorget i Oslo. Der pakket hun inn julegaver og sendte med kundene en personlig hilsen hjem.

Dette var andre året på rad Lubna Jaffery stiller som julehjelp i bokhandelen. Besøket sender et tydelig signal om betydningen av lesing og bøker som gave.

Kommunikasjon og samarbeid

Bokhandlerforeningen skal ha god kommunikasjon med medlemmer, samarbeidspartnere og offentligheten.

11.12.2024

Det er en sammenheng mellom politiske vedtak og befolkningens evne og lyst til å lese

Vi trenger politikere som gjør en tydelig innsett for å få lesefremmende opp, og ikke fjerner virkemidler vi vet fungerer.

10.12.2024

Nordmenn skårer høyt i ny internasjonal leserundersøkelse

Resultatene fra PIAAC-undersøkelsen viser at voksne nordmenn fremdeles er blant de sterkeste leserne i OECD-landene. Samtidig...

09.12.2024

7 av 10 blir glade for å få bøker til jul

En norsk undersøkelse viser at bøker står høyt på ønskelisten. Helt 69 % oppgir at de blir glade for å få en bok i julegave, og 1 av 4...

22.11.2024

Bokhandlerintervju: Legger hele livet i bokhandelen

For Anni Larsen har bokhandelen Leselysthuset AS vært et livsprosjekt. – I de fleste andre bransjer ville vi gått konkurs, me...

14.11.2024

Det skrevne ord er et mektig våpen

En av de beste indikatorene på hvordan det står til i et land, er bokhandelen, sa Erika Fatland under utdelingen av Bokhandlerprisen 2024...

12.11.2024

Bokhandlerprisen 2024 til Erika Fatland

Landets bokhandlere har stemt frem Sjøfarenen av Erika Fatland som årets beste norske bok. Det er andre gang mensinne et...

27.11.2024

ARKs barnebokpris til tegneserieboken «Max Manus»

10 000 skolebarn har stemt frem Andreas Iversens «Max Manus» som årets beste barnebok. – Utrolig stas at det er de unge...

27.11.2024

Høyre vil gjøre bøker dyrere for folk

I sitt alternative statsbudsjett for 2025 foreslår Høyre å øyeblikke fritaket for merverdavgift på bøker. – Fullstendig sivebom i en tid hvor...

22.11.2024

Bokhandlerkonferanse i Riga

Meldt meg på RISE Bookselling Conference 2025 i Riga! Medlemmer av Bokhandlerforeningen får redusert pris og k...

04.09.2024

Innspill til Kulturdepartementet om kultursektorens arbeid med klima og miljømessig bærekraft

Bokhandlerforeningen er tydelig på at staten må gjøre mer for egne forretningsområder som ikke kommer i veien for at sektoren selv kan...

04.09.2024

Bli med på lesetimen 8. september

Lesetimen 2024 arrangeres 8. september kl. 19.00. På tirsdag 9. september kan du bli med på lesetur på Utstushtuset i Oslo.

02.09.2024

Bokhyksen er her: – Hos oss skal alle finne sin historie

Bokhyksen er her, og Norli bokhandelen i Universitetsgata fylles med permantstærke, hestehyter og kasseler. – Hos oss skal alle...

Noen av sakene fra Bokhandlerforeningen.no i 2024.

Bokhandlerforeningen.no

Det er et mål å ha en godt oppdatert nettside med informasjon om foreningens aktiviteter, statistikk og bransjeinnsikt. Her publiseres blant annet oppdatert salgsstatistikk fra bokhandelen, politiske innspill, bokhandlerintervjuer og bransjerapporter.

Medlemskommunikasjon

Bokhandlerforeningen skal ha god kommunikasjon med egne medlemmer som sikrer trygghet, forutsigbarhet og medvirkning i foreningens arbeid. Formidling av pågående arbeid og resultater skjer primært via nyhetsbrev. Vi bruker nettsiden og de sosiale mediene som til enhver tid synes mest effektive for å fremme foreningens synspunkter.

Samarbeidspartnere

Bokhandlerforeningen samarbeider tett og godt med en rekke norske og internasjonale aktører. Blant våre viktigste samarbeidspartnere finner vi Forleggerforeningen, forfatterforeningene, Foreningen !Les, Leser søker bok, Norsk barnebokinstitutt, Bjørnsonfestivalen i Molde, Litteraturfestivalen på Lillehammer, Merkur og WEXFO. Viktige felles saker de siste årene har vært regjeringens leselyststrategi og betydningen av momsritaket på bøker.

Bokhandlerforeningen er medlem i Foreningen !Les, Leser søker bok og Virke. Vi er aksjonær i WEXFO og støtter også Norsk Kritikerlag.

Tall og analyse

Boksalget 2024

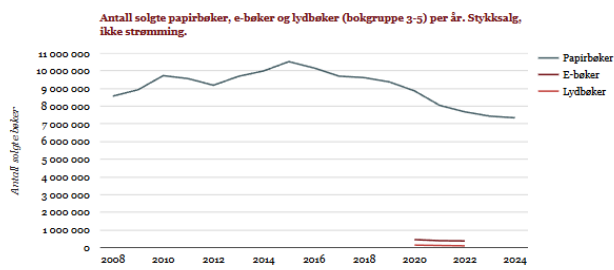
Bokhandelen solgte 7,35 millioner papirbøker, fordelt på 49 972 ulike titler (ISBN) i 2024.

Bokhandelen leverer på bredde og mangfold

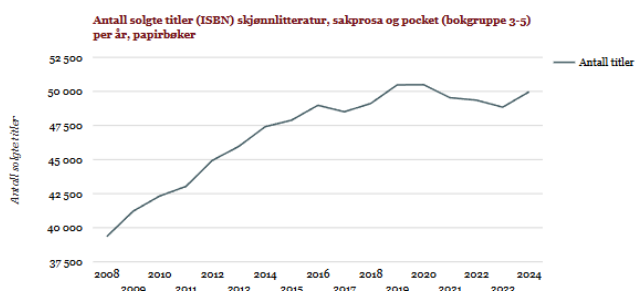
I 2024 ble det solgt cirka 7,35 millioner bøker i bokgruppe 3–5 (norsk og oversatt skjønnlitteratur, sakprosa og pocketbøker), fordelt på nesten 50 tusen ulike titler. I tillegg selger bokhandelen fagbøker, lokallitteratur og bøker på fremmedspråk (utenfor bokgruppe 3–5), som ytterligere bidrar til mangfoldet i tilbudet. Bredden i utvalget står sterkt, og antallet solgte titler har økt betydelig de siste årene. Bøker med lavere opplag utgjør en stadig viktigere del av salget, samtidig som bestselgere bidrar til å skape oppmerksomhet rundt litteraturen.

Salget av pocketbøker hadde en positiv utvikling i 2024, med både høyere volum og flere solgte titler. Skjønnlitteratur gikk noe tilbake i volum, men hadde økt antall solgte titler.

[Excel Copy](#)

Grafen viser antall papirbøker (bokgruppe 3-5) som har blitt solgt i bokhandelen 2008-2023. For de siste årene vises også tall for solgte e-bøker og lydbøker.

Grafen viser hvor mange ulike titler (ISBN) som har blitt solgt i bokhandelen hvert år siden 2008 i bokgruppe 3-5.

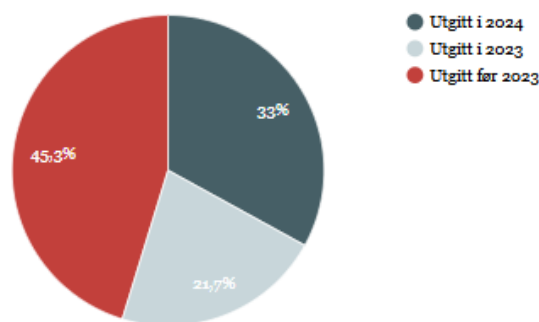
NØKKELTALL FOR BOKSALGET 2024

- Det ble solgt **7 346 123** papirbøker i norske bokhandler (-1 %).
- Antall solgte titler økte til **49 972** (+2 %)
- De 100 mest solgte titlene sto for **16 %** av totalsalget.
- 54 % av bøkene som ble solgt var norsk litteratur, 46 % var oversatt.
- 33 % av bøkene som ble solgt kom ut i 2024 og var i fastpris hele salgsperioden.

Fordeling på bokgrupper:

- **Sakprosa (bokgruppe 3):** 2,1 millioner bøker solgt (-1 %), 19 634 titler (+1 %).
- **Skjønnlitteratur (bokgruppe 4):** 2,6 millioner bøker solgt (-6 %), 21 155 titler (+4 %).
- **Pocketbøker (bokgruppe 5):** 2,57 millioner bøker solgt (+5 %), 9 183 titler (+3 %).
- Av totalt boksalg utgjorde sakprosa 29 %, skjønnlitteratur 36 %, og pocketbøker 35 %.

Andel solgte bøker i 2024, fordelt på utgivelsesår

Kakediagrammet viser hvordan det totale salget av bøker (volum) i 2024 er fordelt på utgivelsesår.

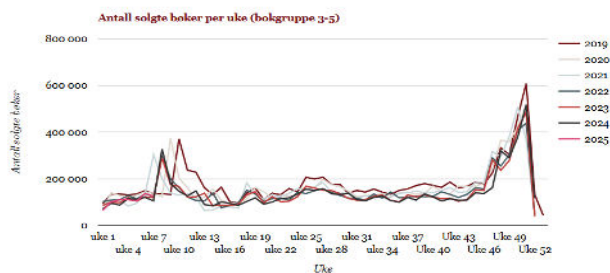
Sterk avslutning på bokåret. Bredde over bestselgere og et sterkt julesalg preget bokåret i 2024.

Sterkt desembersalg

Desember ble den måneden med flest solgte bøker, med 1,26 millioner solgte eksemplarer – en økning på 7 % fra samme måned året før.

– Den sterke avslutningen på året viser at folk fremdeles leser, og at bøker er populære julegaver, sier direktør i Bokhandlerforeningen Anne Schiøtz.

Desember er tradisjonelt den måneden det selges flest bøker i bokhandelen, og uke 51 (siste uke før jul) uken det selges aller mest.

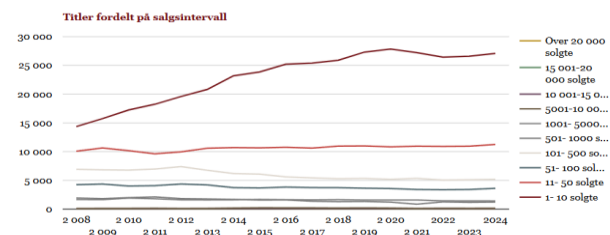

Salget i norsk bokhandel gjennom året.

Et år preget av bredde i boksalg

Antall solgte titler (ISBN) økte med 2 % i 2024, og til sammen ble det solgt nesten 50 tusen ulike bøker i bokhandelen. De 100 mest solgte bøkene sto for kun 16 % av totalsalg.

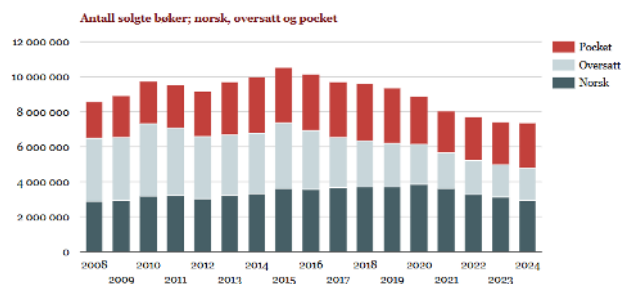
– Fjoråret ble et år hvor leserne valgte bredde over bestselgere. Flere har uttrykt bekymring for at man manglet de helt store skjønnlitterære bestselgerne i 2024. Men totalsalg viser at boka fortsatt står sterkt, og at folk leser utrolig variert, sier Schiøtz.

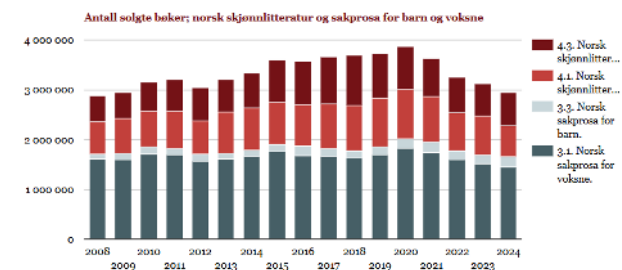
Visualiseringen viser at det er langt flere titler som selger i små opplag enn store, og at økningen i bredden særlig skyldes flere titler som selger i små opplag.

Salgskurven i norsk bokhandel er svært bratt, med få titler som selger mye og en svært lang «hale» av titler som hver for seg ikke selger så mye, men som totalt utgjør et stort volum. Den enorme bredden sier noe om mangfoldet bokhandelen tilbyr – og variasjonen i lesernes interesser

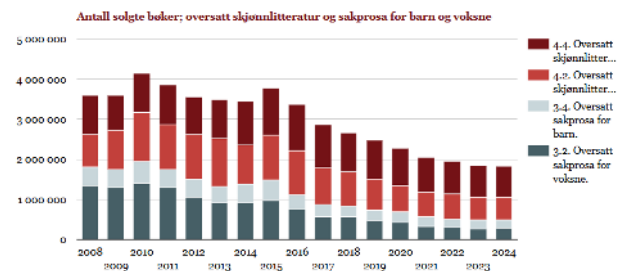
Utvikling i salget, fordelt på bokgrupper

Antall solgte bøker per år, fordelt på norsk, oversatt og pocket.

Antall solgte norske bøker per år, fordelt på skjønnlitteratur og sakprosa og voksne og barn.

Antall solgte oversatte bøker per år, fordelt på skjønnlitteratur og sakprosa og voksne og barn.

Bokhandelens omsetning steg i 2024. Men på grunn av økte kostnader, går lønnsomheten ned.

Press på lønnsomhet

Bokhandlerforeningen samler månedlig inn omsetningstall fra et stort utvalg av våre medlemmer. Omsetningen omfatter salg av både bøker og andre varer, som spill og tegnesaker m.m.

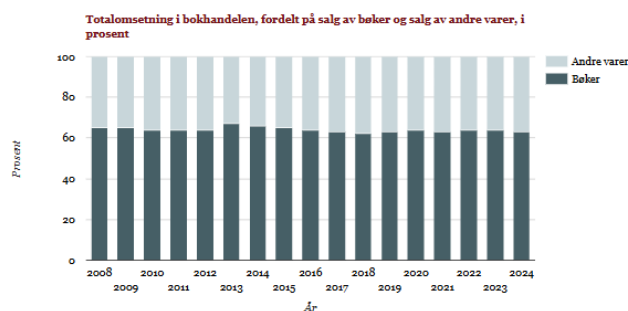
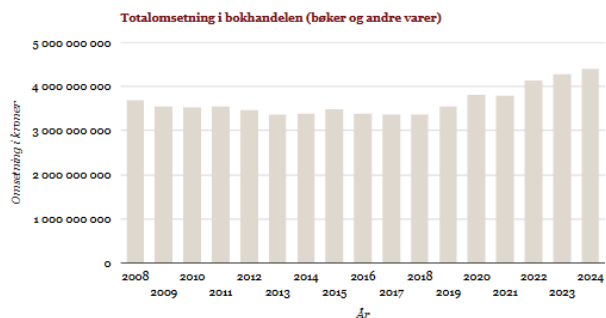
Samlet omsetning i bokhandelen i 2024 endte på 4,40 milliarder kroner, mot 4,29 milliarder året før. Mens omsetningen er tilnærmet stabil, har kostnadene til blant annet lønn og husleie steget betraktelig de siste årene. Dette påvirker naturlig nok lønnsomheten i bokhandelen. Justert for prisstigning blir nedgangen enda tydeligere, som grafen nederst på siden viser. Bokhandelen er dyktig til å omstille seg, men det er ingen tvil om at det er et betydelig press på lønnsomheten i norsk bokhandel.

Merk: Økningen i 2022 skyldes til dels at Akademika ble med i innrapporteringen av tall fra og med 2022.

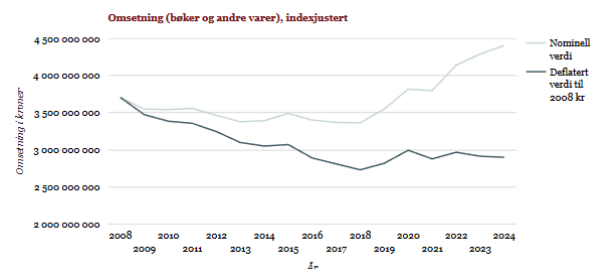
Fordelingen av salget mellom bøker og andre varer

Fordelingen av salget mellom bøker og andre varer holder seg ganske stabilt med omtrent 60 prosent bøker og 40 prosent salg av andre varer. I 2024 utgjorde boksalg 2,79 milliarder kroner, mens salget av andre varer var på 1,6 milliarder.

Bokhandelen er avhengig av inntekter fra andre varer enn bøker for å kunne drive lønnsomt og gi et godt utvalg av bøker der folk bor. På større steder selger bokhandelen ofte en høyere andel bøker og mindre andel andre varer. På mindre steder er bokhandelen avhengig av å selge en større andel andre varer for også å ha råd til å tilby bøker.

Omsetning i bokhandelen – utvikling over år.

Totalomsetning i bokhandelen – prosentvis fordelt på bøker og andre varer.

Totalomsetning i bokhandelen justert for prisstigningen (nominell og deflatert verdi).

Nesten ni av ti bokhandler har et litteraturabonnement

Litteraturabonnementene er et viktig spleiselag mellom bokhandlere og forlag

Abonnementene sikrer at et mangfold av ny litteratur er tilgjengelig over hele landet - også bøker som kanskje ikke leses av så mange, men som er viktige for demokratiet vårt. Litteraturabonnementene er viktige for spredningen av ny norsk litteratur og bidrar til å bygge forfatterskap. Med abonnementene tar både bokhandlere og forleggere et viktig kulturpolitisk ansvar.

Abonnementene sikrer at innkjøpsbøkene fra Norsk kulturråd blir tilgjengelige i bokhandelen, og som motytelse får bokhandlerne bedre betingelser på de bøkene de tar inn. Bokhandelen får automatisk tilsendt et førsteeksemplar av alle nye titler fra medlemsforlagene til førsteeksemplarrabatt, innenfor det abonnementet man har tegnet.

89 prosent av bokhandlerne har minst et abonnement

I dag har 412 av våre 462 medlemmer et litteraturabonnement. Så og si alle bokhandler har minst ett abonnement som sikrer at en vesentlig del av ny skjønnlitteratur er tilgjengelig over hele landet. Unntakene er gjerne bokhandler som ligger på svært små steder, eller nisjebokhandler, blant annet innen kristen litteratur. Studentbokhandlerne har fagbokabonnement.

Fordelingen av abonnement henger naturlig sammen med geografisk plassering

Størrelse og type litteraturabonnement speiler naturlig nok beliggenhet og størrelse på bokhandelen. Eksempelvis blir all ny norsk skjønnlitteratur for barn og voksne, som er påmeldt til innkjøpsordningene, eksponert i alle ARK og Norlis bokhandler rundt om i landet. Nesten halvparten av landets bokhandler har også Kulturabonnement, men disse bokhandlerne ligger gjennomgående på litt større steder.

Abonnementstype	Antall abonnenter
A	201
AF	2
B	8
BF	7
F	29
G1	3
G2	12
K	150
Totalsum	412

Om litteraturabonnementene

Det finnes fem ulike litteraturabonnementstyper, hvorav flere er knyttet til Kulturrådets innkjøpsordninger. Litteraturabonnementene forhandles frem av Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen. I forbindelse med Bokloven reforhandlet foreningene avtalen om litteraturabonnement i 2024, med ikrafttredelse i 2025.

Oversikt over litteraturabonnementene – antall titler

Oversikt over antall titler som har vært med i abonnementene:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grunn-abonnement 1	232	230	201	238	269	229	266	239	253	254
Grunn-abonnement 2	117	141	98	92	104	88	106	81	87	115
Allmenn-abonnement	349	371	299	333	373	317	377	322	352	381
Kultur-abonnement	638	682	623	748	797	724	760	724	697	709
Bredde-abonnement	2666	2577	2300	2664	2458	2059	2150	2177	2313	2406
Fagbok-abonnement	443	432	401	375	380	380	417	302	296	292

Leserundersøkelsen 2024

Færre foreldre leser høyt for barna sine. Samtidig leser fremdeles åtte av ti minst én bok i året.

Leserundersøkelsen 2024 ble lansert på Verdens bokdag. Fra venstre Åslaug Sem-Jacobsen (Sp), Kjell Ingolf Ropstad (KrF), Marit Grue (Aschehoug), Torstein Tvedt Solberg (Ap) og Stein Ove Gudmundsrud (Ark).

– Leserundersøkelsen bekrefter at vi trenger et krafttak for lesing, sier Trine Skei Grande i Forleggerforeningen og Anne Schiøtz i Bokhandlerforeningen.

Én av fire foreldre leser aldri høyt for barna sine.

Færre foreldre leser for egne barn: I 2017 svarte 93 prosent av foreldre med barn under 10 år at de leste høyt for barna sine. I 2023 er tallet 75 prosent. Det er ned 18 prosentpoeng på seks år, og åtte prosentpoeng siden forrige undersøkelse, som ble gjennomført i 2021.

Samtidig viser Leserundersøkelsen at de som leser for barna sine, gjør det oftere enn før.

– Foreldres lesing er avgjørende for barns ordforråd og leseglede. Nå faller også disse tallene. Det er dramatisk, sier Trine Skei Grande, direktør i Forleggerforeningen.

Færre leser, men leserne leser litt flere bøker

81 prosent av befolkningen leste eller lyttet til én eller flere bøker i løpet av fjoråret. I 2021 var tilsvarende andel 83 prosent. Nivået har holdt seg stabilt de siste seks årene. De som leser, oppgir å lese/lytte

til litt flere bøker enn for to år siden: 14,9 bøker i 2023 mot 13,2 bøker i 2021.

Over en halv million nordmenn er “superlesere”. Det vil si at de leser minst 25 bøker i året.

Bokhandelen når langt flere lesere enn bibliotekene

85 prosent av befolkningen besøkte en bokhandel i løpet av 2023. Til sammenligning besøkte 53 prosent et bibliotek. Tre av ti oppgir at de er innom bokhandelen en gang i måneden, mens mindre enn to av ti besøker biblioteket månedlig. Det er nesten dobbelt så mange som kjøper bøker, som det er som låner eller strømmer. 64 prosent av befolkningen kjøpte bøker i bokhandelen, mens 33 prosent strømmet lydbøker og 34 prosent lånte bøker i bibliotek. Syv av ti sier at de kjøpte minst én bok i 2023. Det er samme andel som for to år siden. Imidlertid går antall kjøpte bøker ned. I 2021 kjøpte vi i snitt 6,9 bøker, to år senere kjøpte vi 5,9 bøker i året.

– Dette viser hvor avgjørende bokhandelen er for å få flere til å lese. Vi må ha bokhandlere der folk er, sier Anne Schiøtz i Bokhandlerforeningen.

Leserundersøkelsen 2024. Oppsummert

81 prosent leste, og 70 prosent kjøpte minst en bok i 2023. Vi leste stort sett papirbøker, og vi kjøpte dem i norske bokhandler

Om Leserundersøkelsen

Leserundersøkelsen har blitt gjennomført av Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen annethvert år siden 1977, og årets undersøkelse er den 17. i rekken. Undersøkelsen gjennomføres av Perceptor og Norstat og måler befolkningens holdninger til bøker, samt deres lese- og kjøpsvaner.

Resultatene fra Leserundersøkelsen 2024 ble lagt frem på Verdens bokdag 23. april.

OM LESING finner vi at ...

... andelen av befolkningen som leser bøker er stabil – men vi leser litt færre bøker enn før

I Leserundersøkelsen 2024 kommer det frem at 81 prosent av befolkningen leste eller lyttet til en eller flere bøker i løpet av fjoråret. Dette er en liten nedgang fra 83 prosent i 2021, men på samme nivå som i 2017.

.. vi leser bøker på norsk og hovedsakelig i papirformat

74 prosent av bøkene vi leste i 2023 var på norsk, og 80 prosent av dem var i papirformat. På spørsmål om hvordan bokleserne tror lesevanene vil se ut noen år frem i tid, oppga de jevnt over at de forventet å benytte seg mer av lydbøker og e-bøker i fremtiden, men at den fysiske boka fortsatt vil være favorittformatet.

... over halvparten av de leste papirbøkene i 2023 ble kjøpt i norsk bokhandel – 41 prosent fysisk og 13 prosent på nett

På spørsmål om hvor bokleserne hadde fått tak i bøkene de leste, svarte eksempelvis 54 prosent at de hadde kjøpt bøkene i bokhandel, 15 prosent at de hadde fått/lånt av venner og familie, mens 34 prosent hadde lånt boken på bibliotek, og en mindre andel hadde kjøpt brukte bøker.

... andelen foreldre som leser for egne barn går ned

75 prosent av foreldre med barn under 10 år at de leser høyt for dem. Dette er en nedgang fra 83 prosent i 2021. Andelen av de som oppgir at de leser for barn ofte (2–3 ganger i uka eller mer), er imidlertid stabil på 63 prosent.

OM BOKHANDELEN og BOKKJØP finner vi at ...

... bokhandelen er den aktøren som når flest lesere

85 prosent av befolkningen besøkte en bokhandel i løpet av 2023. Til sammenligning besøkte 53 prosent et bibliotek. Mer enn 50 prosent flere oppsøkte dermed en bokhandel enn et bibliotek i løpet av året.

... det er nesten dobbelt så mange personer som kjøper bøker enn som låner eller strømmer

64 prosent av befolkningen har kjøpt bøker i bokhandelen, mens 33 prosent har strømmet lydbøker og 34 prosent har lånt bøker på bibliotek.

... flere besøker bokhandelen enn biblioteket jevnlig

31 prosent oppgir at de er innom en bokhandel minst én gang i måneden, mens 18 prosent besøker biblioteket månedlig.

... like mange kjøper bøker – men færre bøker per person

70 prosent av befolkningen sier at de kjøpte minst én bok i 2023, noe som er stabilt fra 2021. Bokkjøperen kjøpte i snitt 8,4 bøker i 2023, en nedgang på 1,2 bøker fra 2021.

... 80 prosent av alle bokkjøp gjøres i en norsk bokhandel

Folk oppgir å ha kjøpt 80 prosent av bøkene i 2023 i en norsk bokhandel – 61 prosent i fysiske bokhandler og 19 prosent i norske nettbokhandler.

... fysiske bokhandler har flest besøk, men andelen som besøker nettbokhandelen øker

83 prosent av befolkningen besøkte en fysisk bokhandel i løpet av året, mens 18 prosent besøkte en nettbokhandel. Andelen som handler i nettbokhandelen har økt med 2 prosentpoeng fra 2021.

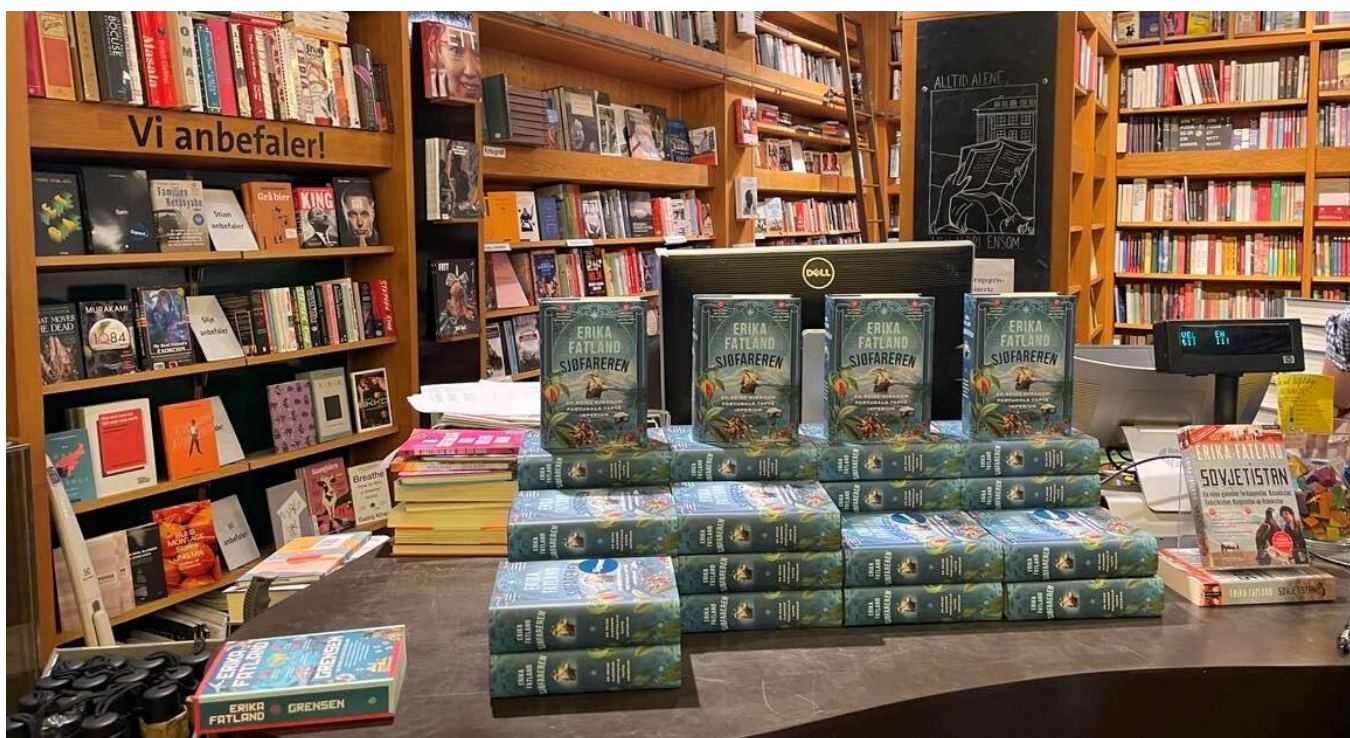
... mange kjøp skjer spontant

33 prosent sier at kjøpet var et impuls kjøp, mens 45 prosent oppgir at det var delvis planlagt.

... 1 av 4 bøker ble kjøpt som gave

25 prosent av bokkjøpene var til noen andre enn kjøperen selv.

Boklista og bestselgere. Fra sakprosa og krim til barne- og ungdomslitteratur.

Bokhandlerprisvinner "Sjøfareren" ble den mest solgte boka i 2024.

Boklista - gir oppmerksomhet til litteraturen

Bokhandlerforeningen publiserer ukentlige boklister som viser hvilke nye bøker som til enhver tid selger best i bokhandelen. I tillegg publiserer vi måneds- og årsoversikter over hvilke bøker som selger mest totalt.

Boklistene fører til økt oppmerksomhet rundt bøker, forfattere og bokhandelen, og bidrar dermed positivt for bransjen. De deles aktivt i sosiale medier av forfattere, forlag og bokhandlere.

Bøkene og forfatterne som solgte mest i 2024

Bokhandlerprisvinner *Sjøfareren* av Erika Fatland ble den mest solgte boka i 2024, etterfulgt av *Ildlandet* av Pascal Engman og *Kongeriket* av Jo Nesbø. *Felix har følelser* av Charlotte Mjelde var årets mest solgte barnebok, mens *Tørt land* av Jørn Lier Horst ble den mest solgte nye norske skjønnlitterære boka.

Blant de mestselgende forfatterne i 2024 finner vi både krimforfattere, sakprosaforfattere og barnebokforfattere. Jørn Lier Horst havner på topp, etterfulgt av Jo Nesbø, Erika Fatland, Lars Mytting og Lars Mæhle.

Analyse - Total				
2024				
Plassering	Bok	Forfatter	Forrige uke	Antall uker
→ 1		Sjøfareren Erika Fatland	-	-
	Kagge 9788248936459			
→ 2		Ildlandet Pascal Engman	-	-
	Gyldendal 9788205546684			
→ 3		Kongeriket Jo Nesbø	-	-
	Aschehoug 9788203366741			

Metode:

Boklistene er utarbeidet av Bokhandlerforeningen og baserer seg på innrapportert salg per ISBN i bokgruppe 3–5 fra våre medlemsbokhandlere. Tallene danner også grunnlaget for resten av salgsstatistikkene våre.

Bokhandlerprisen 2024. Erika Fatland fikk Bokhandlerprisen for reiseskildringen Sjøfareren.

Bokhandlerprisvinner Erika Fatland og Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery under prisutdelingen 14. november.

Bokhandlerprisen til Erika Fatland

Landets bokhandlere stemte frem *Sjøfareren* av Erika Fatland som den beste norske boken i 2024. Det var andre gang en kvinnelig sakprosaforfatter mottar prisen.

Bokhandlerprisen er bokhandlerenes egen pris og tildeles den forfatteren de mener har skrevet årets beste norske bok.

Nominasjoner til Bokhandlerprisen 2024

Bokhandlerne stemte på nesten 200 titler under nominasjonsrunden til Bokhandlerprisen 2024. De titlene som fikk flest stemmer og gikk videre til siste stemmerunde, var:

- **Kyrre Andreassen** – *Ikke mennesker jeg kan regne med* (Gyldendal)
- **Line Baugstø** – *Evil grandma* (Forlaget Oktober)
- **Terje Bjøranger** – *Den ingen ser* (Cappelen Damm)
- **Erika Fatland** – *Sjøfareren* (Kagge)
- **Mímir Kristjánsson** – *Pabbi* (J.M. Stenersen)
- **Margreth Olin** – *Song til mor* (Forlaget Oktober)
- **Abid Raja** – *Vår ære og vår frykt* (Cappelen Damm)
- **Tore Renberg** – *Lorden* (Forlaget Oktober)
- **Trude Teige** – *Mormors utrolige venninner* (Aschehoug)
- **Carl Frode Tiller** – *Arbeidshjerte* (Aschehoug)

Bokhandelens forfatterstipender og priser

Stemmer vi gleder oss til å høre mer fra.

Dordi Strøm, Martin Ingebrigtsen, Olav Løkken Reisop og Lars Henrik Eriksen under utdelingen av Bokhandelens Forfatterstipend på Lillehammer.

Inspirasjon og rom for videre skrivning

Bokhandlerforeningen deler årlig ut 465 000 kroner i stipend og priser til forfattere i etableringsfasen. Dette er fordelt på seks ulike stipender og priser: Bokhandelens forfatterstipend (tre skjønnlitterære stipend), Bokhandelens barne- og ungdomsbokstipend, Bokhandelens sakprosapris og Bjørnsonstipendet.

Bokhandlere vet at det kan ta lang tid å skrive god litteratur og bygge opp et forfatterskap. Siden det første stipendet ble delt ut i 1997, har over 100 norske forfattere mottatt støtte. Stipendene er ment å gi inspirasjon og rom for videre skrivning. Gode stipendordninger er uvurderlige for bredden i norsk litteratur og løfter frem nye forfatterstemmer. Blant tidligere mottakere finner vi kjente navn som Nina Lykke, Kristine Næss, Erlend O. Nødtvedt, Matias Faldbakken, Gunstein Bakke, Victoria Kielland, Lisa Aisato, Siri Pettersen, Marte Michelet, Erika Fatland, Gunnhild Øyehaug, Carl Frode Tiller, Johan Harstad, Mirjam Kristensen og Karl Ove Knausgård.

Samarbeid med forfatterorganisasjonene

Bokhandlerforeningen samarbeider med forfatterorganisasjonene NBU, NFFO og DnF om stipendene, som innstilles av foreningenes litterære råd. Stipendene går fortrinnsvis til forfattere i etableringsfasen.

Bokhandelens forfatterstipend på 200 000 kroner gikk til Martin Ingebrigtsen

Lyriker Martin Ingebrigtsen mottok hovedstipendet for *Bukk & Sigd*, som juryen omtaler som en diktsamling med «vilt kreative innfall» og sterke poetiske bilder.

– Når ting som dette skjer, og man ikke bare får bekreftelse på at det man gjør settes pris på, men dessuten penger til å gjøre mer av det, så er det vanskelig å overdrive hvor enormt mye det betyr, sa Ingebrigtsen om stipendet.

Bokhandler Christin Kramprud (Norli) bokbadet alle stipendvinnerne.

To stipender på 60 000 kroner gikk til Dordi Strøm og Olav Løkken Reisop

Dordi Strøm fikk stipend for romanen *Odel*, som juryen beskrev som krevende, men svært givende lesning.

– Eg er heilt månebedotten over den merksemda boka har fått, sa Strøm.

Olav Løkken Reisop ble tildelt stipend for *Skriverholmen*, en roman juryen fremhevet for sine «presise og velskrevne naturskildringer».

– Å få stipend er en anerkjennelse og utrolig hyggelig, sa Reisop.

Barne- og ungdomsbokstipend til Lars Henrik Eriksen

Lars Henrik Eriksen fikk Bokhandelens barne- og ungdomsbokstipend for tegneserien *Oppfinneren*, som juryen beskrev som en fortelling med overskudd og imponerende håndverk.

– Å få utdelt stipend er en stor ære, sa Eriksen.

Bokhandelens sakprosapris til Kristina Quintano

Kristina Quintano mottok Bokhandelens sakprosapris 2024 for *Smugler eller grenselos?* Boken gir et sterkt innblikk i menneskesmugling og flyktningkrisen rundt Middelhavet.

– At mine sakprosa-bøker kan belyse og forklare slik at flere skjønner hvor kompleks og sammensatt en fluktrute er, gir meg pågangsmot til å fortsette å formidle, sa Quintano under utdelingen.

Bokhandelens sakprosapris er på 60 000 kroner og deles ut i samarbeid med NFFO under Norsk sakprosafestival. Juryen beskrev boken som en viktig og gripende skildring av en ofte skjult tragedie.

Bjørnsonstipendet til Guri Sørungård Botheim

Bjørnsonstipendet har blitt delt ut siden 1997 og deles ut av Bokhandlerforeningen, Den norske Forfatterforening og Bjørnsonfestivalen. Stipendet på 30 000 kroner tildeles en forfatter det er grunn til å knytte betydelige forventninger til.

Det var Guri Sørungård Botheim som mottok Bjørnsonstipendet 2024 for romanen *Høgfjellsmeldinga*. Stipendet ble delt ut under åpningen av Bjørnsonfestivalen i Molde 4. september.

– Eg er stolt over å få tildelt Bjørnsonstipendet, og eg er glad på vegner av romanen min, *Høgfjellsmeldinga*, sa Botheim.

Romanen, som utforsker kjærlighet, natur og villreinens leveområder, har fått strålende mottakelse.

Rivertonprisen til Anne Holt

Anne Holt mottok Rivertonprisen 2023 for krimromanen *Tolv utemte hester*. Prisen ble delt ut på Norli Universitetsgata 14. mars, og det var andre gang Holt mottok Den gylne revolver. Juryen beskrev vinnerboka som et «overskuddspreget, leket og rikt forgreinet kriminalmysterium» og slo fast at Holt med dette bekrefter sin posisjon i toppsjiktet av norsk krim.

De nominerte til Rivertonprisen 2023 var:

- Karin Fossum – *Farvel, Farah Diba* (Cappelen Damm)
- Jørn Lier Horst & Thomas Enger – *Offer* (Bonnier)
- Ingar Johnsrud – *Patrioter* (Aschehoug)
- Anne Holt – *Tolv utemte hester* (Gyldendal)
- Nikolaj Frobenius – *Utryddelsen* (Gyldendal)

Rivertonprisen er et samarbeid mellom Rivertonklubben, Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen. Prisen, "Den gylne revolver", deles ut til forfatteren av fjorårets beste kriminallitterære arbeid. Prisvinneren kåres av Rivertonklubbens litterære råd.

Mammutsalget

Mammutsalget er det største boksalget i markedet.

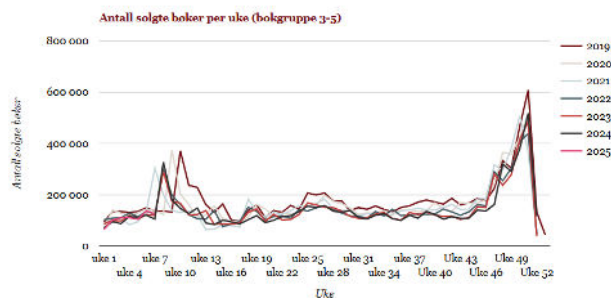
Ark Brunhjørnet i Trondheim under Mammutsalget 2024.

Mammutsalget

Mammutsalget er et av bokbransjens sterkeste merkenavn, og trekker fortsatt tusenvis av bokinteresserte til bokhandlene i løpet av de ukene salget pågår. I alt deltok 364 bokhandler på Mammutsalget i 2024, som ble gjennomført fra 19. februar til 3. mars. 44 forlag deltok med til sammen rundt 760 titler. I tillegg var det e-bøker og lydbøker til gode Mammutpriser.

Mammutsalget er organisert og eid av Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen i fellesskap. Det skal tilby bokkjøpere et bredt utvalg av gode bøker i mange kategorier, til en redusert pris. Foreningene har som mål at Mammutsalget skal være det største boksalget i markedet.

Bokhandlerkunder får kjøpt bøker på tilbud hele året, men ingen andre salg tilbyr et større samlet utvalg enn Mammutsalget. Tallene for solgte titler uke for uke viser tydelig at det bare er i ukene før jul det selges flere bøker.

Grafen viser boksalget i bokhandelen uke for uke.

Fagskolen for bokbransjen

Kompetente og motiverte medarbeidere er en viktig suksessfaktor for bransjen

Studenter ved fagskolen for bokbransjen 2023-2024 under et besøk hos Aschehoug.

Fagskolen gir utdanning til ansatte i bokhandel og forlag. De siste årene har det vært en betydelig økning i antall studenter. 23 studenter ble uteksaminert våren 2024. 21 studenter startet opp høsten 2024.

Kompetente og motiverte medarbeidere er den viktigste suksessfaktoren dersom bokhandelen skal lykkes i konkurransen med annen faghandel. Derfor legger skolen stor vekt på å gi studentene kompetanse i de viktigste fagområder man trenger som ansatt i bokbransjen; markedsføring, bransjekunnskap, forlagsdrift, detaljhandel, økonomi, ledelse, salg og formidling, litteraturkunnskap og jus. Samlingene på skolen er på totalt 11 uker, og inkluderer en studietur til utlandet. Programmet er oppdelt i tre bolker: høst, vinter og vår, med undervisning i 2-5 uker hver gang. Dette for å redusere studentenes fravær på jobb, samt begrense behovet for vikarer. Fagskolen har en stabil stamme av forelesere som får meget gode evalueringer av studentene. Norli har startet med å sende og finansiere skolen for et utvalg av sine ansatte.

Fagskolen for bokbransjen finansieres hovedsakelig med midler fra Kunnskapsdepartementet, i tillegg til studieavgifter. Skolen har god økonomistyring, og økonomien er tilfredsstillende. Skolen er godkjent av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) noe som gjør at studentene kan søke lån og stipend hos Statens Lånekaske for utdanning. Studiet gir også studiepoeng i fagskolesektoren. Fagskolens studenter får 30 studiepoeng ved gjennomført studium.

Fagskolen for bokbransjen drives som en stiftelse, og er eid av Bokhandlerforeningen. Skolen holder til i fine og velfungerende lokaler i Universitetsgata 20. Rektor for skolen er Cecilie Løwe.

Merkur Bok. Et kompetanse- og utviklingsprogram for bokhandlere i distriktene i regi av Kommunal- og distriktsdepartementet.

Merkurbokhandlere, Bokhandlerforeningens direktør og rektor ved Fagskolen for bokbransjen i møte med forfattere for å forberede det aller første digitale bokbadet.

Merkur Bok er et kompetanse- og utviklingsprogram for bokhandlere i distrikts-Norge, etablert av Kommunal- og distriktsdepartementet for å styrke bokhandelens rolle i lokalsamfunn over hele landet. Programmet bidrar til å sikre tilgang på bøker og litteratur også utenfor de største byene, og gir bokhandlerne verktøy for økt lønnsomhet, utvikling og samarbeid med lokalsamfunnet.

Nytt konsept: Boksnaqq

Det digitale bokbadet – Boksnaqq, er et nytt konsept i regi av Merkur-programmet, som ser på hvordan flere distriktsbokhandlere kan samarbeide om digitale forfattermøter. Selv om møtet med forfatterne er digitalt, må man møte opp fysisk hos bokhandleren for å se arrangementet og stille spørsmål til forfatterne. Direktesendingen viser også video fra alle de ulike stedene som deltar, slik at man får en følelse av å delta sammen. Bokhandlerne gjennomfører egne aktiviteter før og etter samtalen.

Boksnaqq ble gjennomført for første gang onsdag 6. september 2024 i ni bokhandler over hele landet, med digitalt besøk av forfatterne Vigdis Hjorth og Aasmund Nordstoga.

Boksnaqq hos Nordkyn Bok og Papir (Foto: Nordkyn Bok og Papir)

Handle lokalt-dagen

Merkur-programmet arrangerer hvert år Handle lokalt-dagen for å synliggjøre bokhandelens rolle som kulturformidler og litteraturformidler. Bokhandlerforeningen brukte anledningen til å understreke hvor viktig det er at kommuner handler hos lokale bokhandler der det er mulig, samt betydningen av å heve anbudsgrensen for offentlige innkjøp.

EIBF. Europeiske bokhandlers felles stemme overfor EU.

Administrasjonen og styret i European and International Booksellers Federation (EIBF) under RISE Bookselling Conference 2024.

Nyttig nettverk og kompetansedeling

Bokhandlerforeningen er medlem i European and International Booksellers Federation (EIBF). EIBF har sekretariat i Brussel. Foreningen arbeider aktivt for at kulturhensyn skal være overordnet økonomiske hensyn når det kommer til vurdering av konkurranse innen boksalg, og for momsfritak på bøker. I dette arbeidet inngår nær kontakt med EU-kommisjonen og EU-parlamentet. Bokhandlerforeningen deltar aktivt i EIBFs arbeid og sitter i EIBFs styre (Executive Committee).

EIBF gjorde blant annet en viktig innsats overfor EU i forbindelse med betalingsfrister. De produserer også en rekke fagrapporter om bokbransjen generelt.

EIBF har også fått støtte til prosjektet RISE Bookselling, som blant annet har arrangert utvekslingsprogram for bokhandlere, konferanser og flere interessante rapporter.

Amerikanske Emily Miller (til venstre) og finske Pirjo Kangas var på tredagers utveksling hos Norli Universitetsgate i januar 2024, gjennom RISE Bookselling.

**BOKHANDLER-
FORENINGEN**

Utvalg 2024

Styret for Fagskolen for bokbransjen

Anne Schiøtz, (leder), Bokhandlerforeningen
Ingvild Kogstad Brodal, Forleggerforeningen
Sylvi Steine, Akademika
Eva Svoldal, Norli
Jan-Frode Brenna-Hansen, Gyldendal
Cecilie Brun Løwe, rektor

European and International Booksellers Federation (EIBF)

Anne Schiøtz, Bokhandlerforeningen

Norsk Barnebokinstitutt

Emilie Jarto (ARK), rådsmedlem Bokhandlerforeningen

Merkur – programstyret

Åshild Vere Jacobsen

**BOKHANDLER-
FORENINGEN**

Bokhandlerforeningen

Sehesteds gate 6

0164 Oslo

Tlf: 22 39 68 00

E-post: firmapost@bokhandlerforeningen.no

www.bokhandlerforeningen.no